

максимального струмового захисту може використовуватись для захисту ліній і трансформаторів у мережах 3 – 3,5 кВ.

*Солдат Греков М. Ю., курсант 345 навчальної групи,
Табуненко В. О., кандидат технічних наук, доцент
Харківський національний університет Повітряних Сил*

АНАЛІЗ ТЕХНОГЕННО НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ НА ВІЙСЬКОВИХ ОБ'ЄКТАХ УКРАЇНИ

Українська армія після розпаду Радянського Союзу отримала в спадок величезне військо з ядерною зброєю і тисячами одиниць бронетехніки. Станом на 1991 рік в Україні значилися три загальні військові і три танкові армії, армійський корпус, чотири повітряні армії, одна армія протиповітряної оборони, ракетна армія, Чорноморський флот, два вузли системи попередження про ракетний напад, інші військові формування: 800 тисяч військових, 6500 танків, 7000 броньованих машин, 1,5 тисячі літаків, 350 кораблів, 1272 одиниць ядерних боєголовок міжконтинентальних балістичних ракет. В цілому Україна мала 176 міжконтинентальних балістичних ракет і близько 2,5 тис. одиниць тактичної ядерної зброї [1].

З 1993 по 2001 рік усі українські шахти міжконтинентальних балістичних ракет були знищені за кошти США (остання у жовтні 2001-го поблизу Первомайська). За такий безпрецедентний крок Україна отримала фінансування на обіцянку утилізації ракетного палива та непевні гарантії безпеки від країн ядерного клубу, оформлені в Будапештський меморандум.

4.10.2001 року зенітна ракета С-200В українських ППО замість учбової цілі уразила цивільний Ту-154, що летів недалеко від місця військових навчань. Загинули 66 пасажирів і 12 членів екіпажу. Україна не відразу визнала провину, виплатила компенсації сім'ям загиблих [2].

В Україні почали часто виникати тяжкі техногенні надзвичайні ситуації (НС) на військових об'єктах, внаслідок яких гинуть люди, а матеріальні збитки сягають мільярдів гривень. Тенденція зростання кількості техногенних НС, вагомість наслідків об'єктивно примушують розглядати їх як серйозну загрозу безпеці суспільства та навколишнього середовища.

Під НС розуміємо порушення нормальних умов життя і діяльності людей на об'єктах або територіях, спричинене, аварією, катастрофою, епідемією, стихійним лихом, великою пожежею, застосуванням засобів ураження, що призвели або можуть призвести до людських і матеріальних втрат.

10.10.2003 року виникла пожежа на складах 52-ї механізованої бригади, де зберігалось близько трьох тисяч тон артилерійських боєприпасів у м. Бахмуті, Бахмутський район, Донецької області. Полум'я знищило 10 з 17 складів в Артемівську, вибухнуло 32 тисячі ракет-снарядів до системи "Град", понад 46 вагонів боєприпасів. Снаряди пошкодили 66 багатоквартирних і 120 приватних житлових будинків, п'ять шкіл і три лікарні. Травми отримали двоє людей, 52-гу бригаду розформували [3].

6.05.2004 року у Новобогданівці, Мелітопольського району, Запорізької області стався вибух на складі артилерійських боєприпасів де почалася пожежа. Боєприпаси розліталися на відстань до 10 кілометрів. Загинули п'ятеро людей, близько сотні осіб отримали поранення, в тому числі діти, яких уламками поранило в школі. З 11 прилеглих сіл евакуювали близько семи тисяч людей.

23.07.2005 року та 19.08.2006 року знов у Новобогданівці, Мелітопольського району, Запорізької області під час аналогічних подій на складі, загинули три сапери та у чотирьох пенсіонерів зупинилося серце [4].

27.08.2008 року у м. Лозовій, Лозівського району, Харківської області сталося пожежа на складі, де зберігалось 95 тисяч тон боєприпасів. Уламки мін і снарядів розлетілися на відстань до п'яти кілометрів. В результаті були

пошкоджені 48 житлових будинків та 14 будівель соціальної сфери району та повністю були зруйновані три будинки на Герсиванівському хуторі [5].

20.03.2014 року сталося пожежа на танковому складі в м. Кривому Розі, Дніпровської області.

29.10.2015 році сталося пожежа у м. Сватовому, Сватівського району, Луганської області на складі, де зберігалось близько 3,5 тисяч тон боєприпасів загинуло четверо військовослужбовців та шістнадцятеро цивільних громадян було поранено, були зруйновані кілька триповерхових, чотириповерхових і п'ятиповерхових будинків, а місто залишилося без води, світла і газу [6].

23.03.2017 року у Балаклеї, Балаклійського району, Харківської області стався вибух спричинивши детонацію боєприпасів і почалася пожежа на найбільшому в Україні арсеналі. В результаті снаряди потрапили в житлові будинки, евакуйоване понад 16317 людей. З сіл Вербівка евакуйовані 2700 людей, а з Яковенково 806 людей.

22.09.2017 року у селі Новоянисоль поблизу Маріуполя сталося пожежа на складі боєприпасів. Із зони ураження евакуювали 30 тисяч людей.

03.05.2018 року у місті Балаклея, Балаклійського району, Харківської області сталася пожежа на військовій базі після планового підриву снарядів.

9.10.2018 року біля міста Ічня на Чернігівщині почалися вибухи на 6-му арсеналі. Було закрито повітряний простір, припинено рух низки поїздів і перекрито низку доріг, евакуйоване близько 10 тисяч місцевих жителів [6].

15.11.2019 року знову у місті Балаклея, Харківської області відбуваються поодинокі вибухи на території арсеналу з розльотом уламків 20-30 метрів. Двоє військових саперів зазнали поранень не сумісних із життям.

25.09.2020 Ан-26 203-ої учбової авіаційної бригади виконував учбово-тренувальний політ. Близько 20:45 літак впав поблизу міста Чугуєва, в 2-х

кілометрах від військового аеродрому. Внаслідок аварії з 27 чоловік, що знаходилися на борту, загинуло 26 чоловік і вижив 1 [7].

Висновки:

1. Всі перераховані випадки відносяться до техногенно НС на військових об'єктах України, які вкрай гостро поставили питання про те, що слід вжити рішучі заходи на усіх військових об'єктах.

2. Необхідно створити спеціальну систему безпеки з органами управління, розробити паспорти та електронну базу усіх техногенно небезпечних військових об'єктів України, яка буде моніторити та цілодобово контролювати оперативну інформацію про стан справ на цих об'єктах, проводити навчання, розроблювати практичні рекомендації з усунення можливих загроз виникнення НС з використанням різних джерел та форм подання при співпраці з інших силових міністерств України щодо наслідків стихійних лих, загрози пожеж, терористичних актів, моделювання наслідків НС з хімічно небезпечними речовинами, динаміки розвідку подій, формування аналітичних довідок, уясування обстановки та оцінки результатів виконання прийнятих рішень щодо недопущення виникнення НС.

Література:

1. <https://www.istpravda.com.ua/articles/2012/02/23/74241/>
2. <https://sledcom.ru/press/interview/item/1070715/?print=1>
3. <https://gordonua.com/publications/vzryvy-na-skladah-boepripasov-v-ukraine-istoriya-katastrof-179716.html>
4. <https://kp.ua/incidents/587725-ot-novobohdanovky-do-kalynovky-top-5-vzryvov-na-voennykh-skladakh-v-ukrayne>
5. <https://kp.ua/incidents/53255-v-lozovoi-prodolzhauitsia-vzryvy>
6. <https://kp.ua/incidents/517445-v-luhanskoi-oblasty-vzorvalsia-sklad-s-boepripasamy>
7. <https://gordonua.com/publications/krushenie-an-26-v-chugueve-kem-byli-vse-26-pogibshih-v-aviakatastrofe-pod-harkovom-podrobnosti-1520613.html>